

حمایت کشورهای منطقه از جهان چندقطبی

به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از روسیا اليوم، مجله آمریکایی فارین پالیسی در گزارشی نتایج سفر جو بایدن به خاورمیانه را زیر سؤال برد و عنوان کرد: سفر ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه به کشورهای خاورمیانه موفق‌تر از سفر بایدن بود.

در ادامه این گزارش آمده است: سفر رؤسای جمهور آمریکا و روسیه به خاورمیانه نشان داد که تلاش برای تسکین تنش‌ها و جلوگیری از گسترش درگیری‌ها در منطقه، به نفع هیچ‌یک از طرفین نیست. در حالی که روسیه به دنبال تأثیرگذاری بیشتر در منطقه است، آمریکا به دنبال بازگرداندن تمرکز خود به مسائل داخلی و مقابله با چالش‌های اقتصادی است.

«**جواد فراهانی**» طی هفته‌های گذشته و در گرماگرم سفر «جو بایدن» رئیس‌جمهور آمریکا به منطقه‌اعم از سرزمین‌های اشغالی و عربستان سعودی، در حالی که محافل خبری با اشاره به اهداف بایدن از این سفر به تلاش برای تشکیل یک ائتلاف

به گزارش خبرگزاری مهر به نقل از روسیا اليوم، مجله آمریکایی فارین پالیسی در گزارشی نتایج سفر جو بایدن به خاورمیانه را زیر سؤال برد و عنوان کرد: سفر ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه به کشورهای خاورمیانه موفق‌تر از سفر بایدن بود. در ادامه این گزارش آمده است: سفر رؤسای جمهور آمریکا و روسیه به خاورمیانه نشان داد

«**طلال عتریس**» تحلیلگر ارشد مسائل منطقه و رئیس مرکز مطالعات سیاسی لبنان

امارات نیز همزمان با سفر بایدن به منطقه و صحبت‌هایی که در مورد تشکیل ائتلاف عربی علیه ایران مطرح می‌شد، بر تصمیم خود برای توسعه روابط سیاسی با تهران تأکید کرد و انور قرقاش وزیر مشاور این کشور در امور خارجی گفت: سعی می‌کنیم سفیر خود را به تهران بفرستیم و روابط خود با ایران را از سر بگیریم و به طور قطع امارات جزو هیچ محوری محوری علیه هیچ کشوری به ویژه ایران در منطقه نخواهد بود.

همچنین «آیمن الصدی» وزیر خارجه اردن نیز چند روز پیش در گفت‌وگو با تلویزیون «الشرق» تأکید کرد گفت‌وگو با ایران، بهترین راه برای رفع تنش‌هاست و افزود: اردن و تمام کشورهای عربی می‌خواهند روابط درستی مبتنی بر حسن همجواری، احترام متقابل و عدم دخالت در امور یکدیگر با ایران داشته باشند. خاورمیانه به اندازه کافی با بحران روبه‌رو بوده و دیگر نیازی به تنش بیشتر نیست. باید عوامل تنش به شکل واقعی برطرف شوند تا به روابط درستی که همه‌خواهان آن هستیم، با ایران برسیم. پیش از این نیز نخست‌وزیر اردن در اظهاراتی مطبوعاتی برای برقراری روابط خوب با ایران ابراز تمایل کرده بود. در زمینه رابطه مصر و ایران نیز در روزها و هفته‌های گذشته اظهاراتی از زبان برخی مسئولان مطرح شده‌است؛ به گونه‌ای که «فؤاد حسین» وزیر خارجه عراق چندی پیش بدون اشاره به جزئیات اعلام کرد برخی گفت‌وگوهای اطلاعاتی بین مسئولان ایران و مصر آغاز شده‌است. امیرعبداللهیان وزیر امور خارجه کشورمان نیز با توجه به این اظهارات وزیر خارجه عراق اعلام کرد هنوز مذاکراتی برای توسعه روابط مستقیم با مصر نداشته‌ایم اما برخی تلاش‌ها برای برقراری روابط عادی بین قاهره و تهران در جریان است.

باتوجه به تحولات اخیر و اظهارات مثبتی که‌از زبان مسئولان کشورهای مختلف در منطقه به ویژه مسئولان کشورهای عربستان، امارات، اردن و مصر در ارتباط با روابط این کشورها با ایران مطرح شده و هر یک به نوبه خود بر تمایل به نزدیکی با ایران و مخالفت با ایجاد محوری علیه آن تأکید کرده‌اند، به منظور بررسی این شرایط، دلایل اهمیت این اظهارات، روند بهبود روابط ایران و کشورهای عربی و اثرگذاری آن بر تحولات منطقه‌ای وجهانی با «طلال عتریس» تحلیلگر ارشد مسائل منطقه و رئیس مرکز مطالعات سیاسی لبنان گفت‌وگو کرده‌ایم که در ادامه جزئیات آن را می‌خوانید.

■ **نتایج نشست کشورهای عربی در عربستان و سفر بایدن به منطقه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟**
در ارتباط با سفر بایدن به منطقه و نشستی که در عربستان برگزار شد، تقریباً بین تمام کارشناسان اتفاق نظر وجود دارد که اهداف راهبردی‌ای که برای آن تعیین شده بود، محقق نشد و در نتیجه سفر بایدن سفری بی‌حاصل بود و هیچ چیز مهم و قابل توجهی دربرنداشت؛ به ویژه آنکه او در این سفر به دنبال تحقق دو موضوع مهم بود، اول تشکیل ائتلافی مثل ناتوی عربی برای مقابله با ایران که به طور کلی در تحقق این مسئله ناکام بود، به گونه‌ای که همزمان با این دیدارها امارات به صراحت اعلام کرد در

■ **زینب اصغریان** | نشریه روابط بین‌المللی نشنال اینترست در مقاله‌ای تحت عنوان «اوکراین یک تراژدی است، اما بزرگ‌ترین تهدید آمریکا در داخل کشور نهفته است» با قلم گیدئون راجمن، مقاله‌نویس ارشد امور خارجی نوشت: رویکرد غالب قرن بیست و یکم از نظر ژئوپلیتیکی، افول مداوم هژمونی آمریکا و فرسایش جهان تک‌قطبی است. اما شکست‌های روسیه در میدان نبرد اوکراین - وواکنش دیپلماتیک قدرتمندو مؤثر در حال حاضر - فرصتی برای توقف و شاید معکوس کردن روند افول آمریکا فراهم می‌کند.

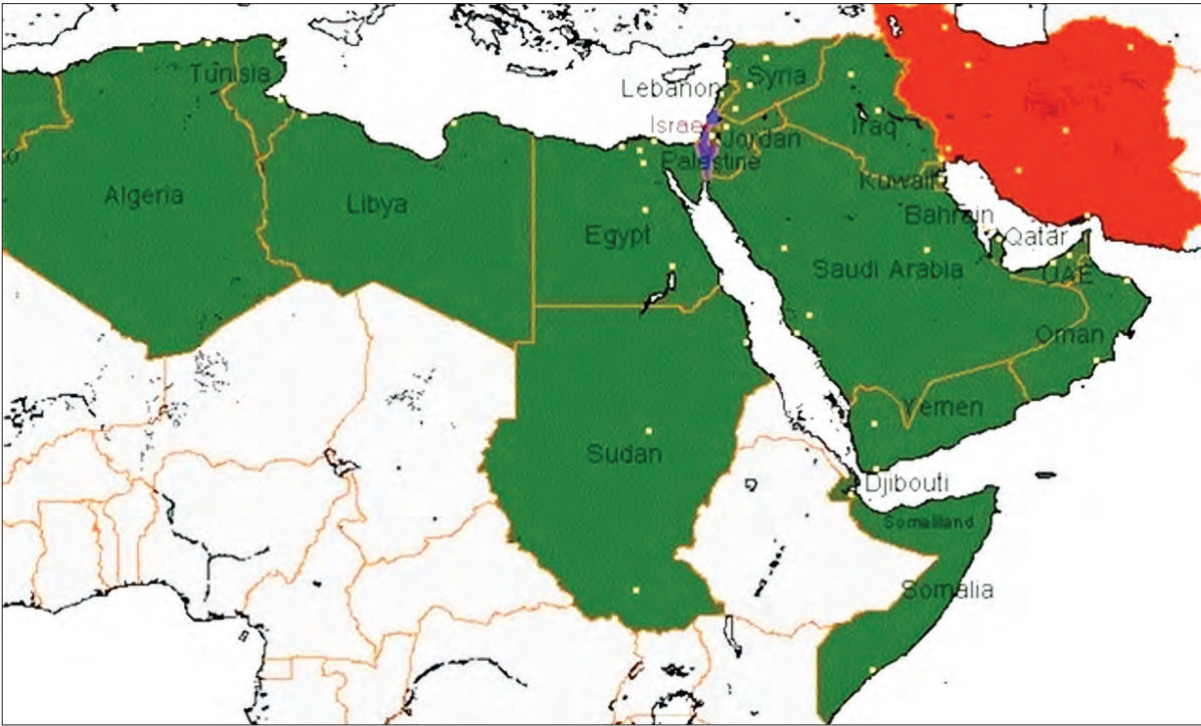
از سال ۲۰۰۰، در پی برخی از حوادث، قدرت و اعتبار ایالات متحده کاهش یافته است: حوادثی نظیر ۱۱ سپتامبر، دو جنگ شکست‌خورده در عراق و افغانستان، بحران مالی جهانی که از وال استریت آغاز شد، انتخاب دونالد ترامپ، تثبیت مجدد قدرت روسیه، و ظهور چین. در حال حاضر، این ایده که ایالات متحده و کل غرب در حال انحطاط غیرقابل برگشت هستند به یکی از ویژگی‌های اصلی گفت‌مان رسمی روسیه

کشورهای منطقه خاورمیانه که تقریباً همه از شرکای آمریکا محسوب می‌شوند، اهداف مشترکی در زمینه قیمت‌ها در بازار جهانی سوخت و تشکیل جهان چندقطبی دارد. این مجله آمریکایی در ادامه به شکست بایدن در اجبار محمد بن سلمان ولیعهد عربستان سعودی به افزایش تولید نفت این کشور، اشاره کرده و می‌نویسد: سعودی‌ها

عربی-اسرائیلی علیه جمهوری اسلامی ایران اشاره می‌کردند و صحبت از تشکیل نهادی نظامی تحت عنوان «ناتوی عربی» در میان بود، کشورهای عربی شرکت‌کننده در نشست اخیر عربستان اعم از خود این کشور، امارات، مصر و اردن به نوعی با تذکیب و رد این

بررسی دلایل ابراز تمایل کشورهای عربی برای بهبود روابط با ایران در گفت‌وگو با رئیس مرکز مطالعات سیاسی لبنان

اوضاع منطقه در حال تغییر است

و نیز تجربه‌های متقابل در این رابطه بهره‌بررد، اما تاکنون آن‌گونه‌که به نظر می‌رسد فشارهای آمریکا و عربستان مانع از پیشرفت در این روابط شده و تحقق آن مستلزم رفع این فشارهاست.

■ **چرا روابط اردن با ایران در برهه‌های گذشته مثبت و سازنده نبوده و اکنون چرا دو طرف برای تقویت روابط ابراز تمایل کرده‌اند؟**
روابط ایران و اردن در گرو شرایط منطقه‌ای بوده‌است؛ ما می‌دانیم اردن جزئی از سیاست‌های آمریکا در منطقه بوده و همچنین تا حدودی به رویکردهای عربستان وابستگی دارد و نمی‌تواند به خودی خود محور یا پروژه‌ای بزرگ را در منطقه پیش ببرد، اما با وجود این، در دوره اخیر اعلام کرده برای برقراری روابط با ایران آمادگی دارد. اوضاع منطقه در حال تغییر است و همین اعلام آمادگی مصر، اردن و عربستان برای داشتن روابط بهتر با ایران یک گام به جلواست و سبب تضعیف موقعیت و اثرگذاری آمریکا می‌شود. این کشورها به دنبال تغییر رویکرد و روش هستند و به دور از شعارزدگی به‌این نتیجه رسیده‌اند آمریکا قابل اعتماد نیست و شرایط افغانستان را سرلوحه کار خود قرار داده‌اند، از این

رواکنون به‌این می‌اندیشند وقتی آمریکا و غرب مجبور به مذاکره با ایران هستند، چرا آن‌ها برای داشتن روابط بهتر با ایران گفت‌وگو نکنند. اردن هم یکی از این کشورهاست که به‌این مسئله فکر می‌کند و در حقیقت روابط خوب با ایران به نفع همه است.

■ **روابط امارات با ایران در برهه‌های اخیر شاهد فراز و نشیب‌های متعددی بوده ولی با این حال هیچ زمان به طور کامل قطع نشده‌است؛ روابط تهران ابوظبی با روابط تهران و دیگر دولت‌های عربی چه تفاوتی دارد؟**

و چین تبدیل شده است. ولادیمیر پوتین تمایل داشت اعلام کند که لیبرالیسم غربی منسوخ شده است. شی‌جین‌پینگ مرتباً اعلام می‌کند که شرق در حال رشد و غرب در حال افول است. در ادامه این یادداشت آمده است: رهبری قوی پوتین در سال‌های قبل از حمله به اوکراین، باعث جذب طرفدارانی در سراسر جهان شد. کلوب هواداران او شامل محمد بن سلمان در عربستان سعودی، رودریگو دوترته در فیلیپین، ویکتور اوربان در مجارستان و ترامپ بود که حتی چندروز قبل از حمله به اوکراین پوتین را یک نابغه استراتژیک خواند. ایالات متحده و اتحادیه اروپا نشان داده‌اند که ظاهراً اتحاد رو به انحطاط غربی هنوز هم می‌تواند ترسناک باشد چرا که تداوم تسلط دلار به ایالات متحده این امکان را داده است که روسیه را به طور مؤثر از سیستم مالی جهانی خارج کند. حتی شرکت‌های فناوری چینی نیز در صورت مواجهه با تحریم‌های ثانویه آمریکا، نسبت به تأمین تجهیزات روسیه محتاط خواهند شد. همه اینها پیام‌هایی را نه فقط به روسیه، بلکه

در شرایط کنونی احساس قربایت بیشتری با روسیه در زمینه قیمت جهانی نفت دارند و این مسئله از همراهی با آمریکا در مسائل امنیت منطقه‌ای برای آن‌ها با اهمیت‌تر است. فارین پالیسی در ادامه ولادیمیر پوتین را یک بازیگر ماهر در خاورمیانه توصیف کرد و نوشت: سفر پوتین به تهران نشان دادوی شرکایی آماده به همکاری در منطقه دارد.

اخیر، در صدد تلطیف فضا پرآمده و تمایل خود نسبت به برقراری، از سرگیری و تقویت روابط با ایران تأکید کردند؛ به گونه‌ای که فیصل بن فرحان وزیر خارجه عربستان در کنفرانسی مطبوعاتی در حاشیه نشست جداعلام کرد هیچ چیزی به نام ناتوی عربی وجود ندارد و هیچ سخنی در مورد تشکیل ائتلافی خلیجی-

اسرائیلی مطرح نشده‌است. او همچنین در مورد روابط با ایران نیز تصریح کرد: دستان ما به سمت ایران برای برقراری روابط عادی دراز است و راه حل دیپلماتیک، تنها راه برای حل پرونده هسته‌ای ایران است. عربستان پس از گذشت هشت سال هیچ دستوردهی را محقق نکرده‌است، ایران را به حمایت از انصارالله و در نتیجه مانع شدن از پیروزی ریاض در این جنگ متهم می‌کند. البته دلایل دیگری نیز برای قطع روابط ریاض و تهران وجود داشته‌است، از جمله اینکه عربستان از تفاهم آمریکا و غرب با ایران در خصوص برنامه هسته‌ای آن ترس دارد، به گونه‌ای که ریاض معتقد است این توافق نفوذ ایران در منطقه را افزایش می‌دهد و در مقابل از نفوذ عربستان می‌کاهد و در همین راستا کارزار رسانه‌ای را علیه ایران به راه‌انداخت و این‌گونه ترویج کرده ایران ثبات و امنیت منطقه را تهدید می‌کند؛ اما در برهه اخیر به نظر می‌رسد به ویژه از جانب عربستان سعودی تجدیدنظر در ارزیابی از تحولات ایجاد شده‌است؛ چراکه ایران همیشه تأکید کرده خواهان بهترین روابط با کشورهای همسایه و حتی عربستان سعودی است. به نظر می‌رسد علت این تجدیدنظر عربستان به تحولات بین‌المللی باز می‌گردد؛ به گونه‌ای که از یک طرف قدرت و نفوذ آمریکا در جهان کاهش یافته و از طرف دیگر به ویژه پس از خروج از افغانستان و ناتوانی یا عدم تمایل واشنگتن به حمایت از ریاض در قبال حملاتی که از جانب یمن در معرض آن قرار گرفت، اعتماد به آن از بین رفته‌است. امروز عربستان به این نتیجه رسیده که در روابط خود با ایران تجدیدنظر کند و می‌خواهد روابط خوبی را با ایران داشته باشد و در مقابل نمی‌خواهد دیگر اعتماد چندانی به آمریکا داشته باشد و همچنین می‌خواهد به روابط بین‌المللی خود تنوع داده و با روسیه چین نیز روابط خوب داشته باشد و روابط خوب با ایران را برای خود بهتر از روابط بد می‌داند و همه این‌ها باعث می‌شود عربستان ثبات بیشتری داشته باشد و شاید تفسیر و تحلیل علت مذاکرات بین تهران و ریاض نیز همین باشد.

■ **با توجه به آنچه گفته شد آینده روابط ایران با چهار کشور عربی مذکور را در کوتاه مدت و بلندمدت چگونه پیش بینی می‌کنید و این روابط چه تأثیری بر تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی خواهد داشت؟**

اگر روابط ایران و عربستان از سرگرفته شود و به شکل خوبی بهبود یابد، طبیعتاً این مسئله بر روابط دیگر کشورها از جمله مصر، اردن و امارات با ایران نیز تأثیر مثبت خواهد گذاشت؛ به ویژه آنکه مشکل اصلی در روابط ریاض و تهران است، به گونه‌ای که قطر، عمان و کویت روابط خوبی با ایران دارند، امارات هیچ زمانی روابط خود با ایران را قطع نکرده، مصر و اردن نیز در موضع خصومت و دشمنی با ایران نبوده‌اند و فقط روابط بحرین باقی می‌ماند که آن در گرو نظر عربستان است. بنابراین بهبود روابط بین عربستان و ایران به برقراری روابط خوب همه کشورهای عربی خلیج فارس با تهران منجر خواهد شد، چرا که این کشورها اساساً برای این روابط آمادگی داشته و هیچ گونه مشکل واقعی با آن ندارند. در نتیجه ازسرگیری روابط ریاض-تهران بسیار سازنده خواهد بود و چه بسا باعث تغییر در حساب و کتاب‌های آمریکا و شکل‌گیری یک نوع همکاری منطقه‌ای در زمینه اقتصاد، نفت، مبادله تجاری و امنیت شده و منطقه را در موقعیت قوی‌تر و با ثبات‌تر قرار دهد و در مقابل مانع از دخالت خارجی در آن شود.

یک گام به جلو اعلام آمادگی مصر، اردن و عربستان برای داشتن روابط بهتر با ایران یک گام به جلو است و سبب تضعیف موقعیت و اثرگذاری آمریکا می‌شود. این کشورها به دنبال تغییر رویکرد و روش هستند و به دور از شعارزدگی به‌این نتیجه رسیده‌اند آمریکا قابل اعتماد نیست و شرایط افغانستان را سرلوحه کار خود قرار داده‌اند، از این رو اکنون به‌این می‌اندیشند و وقتی آمریکا و غرب مجبور به مذاکره با ایران هستند، چرا آن‌ها برای داشتن روابط بهتر با ایران گفت‌وگو نکنند.

تأکید مصر بر راه حل مسالمت‌آمیز در منطقه

یک روزنامه‌نگار مصری مواضع رئیس‌جمهور این کشور و اعراب در اجلاس جده را ستود و تأکید کرد رئیس‌جمهور آمریکادر تأسیس «ناتو عربی» شکست خورد. «مصطفی بکری» گفت: «عبدالفتاح السیسی» رئیس‌جمهور مصر در این اجلاس تأکید کرد راه‌حل مسالمت‌آمیز، گزینه اصلی اعراب در یمن، فلسطین یا هر مکان دیگری از اراضی اشغالی عربی است. براساس گزارش وبگاه «تجیامصر»، بکری افزود با این اظهارات السیسی موضع اعراب، خیال همه آسوده شد، به‌خصوص اینکه پیش از این اجلاس شایعاتی بود مبنی بر اینکه هدف «جو بایدن» از این اجلاس، ادغام اسرائیل در منطقه عربی و تأسیس ناتو عربی برای مقابله با ایران بود که السیسی و اعراب آن را به شکست کشاندند.